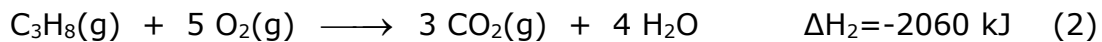
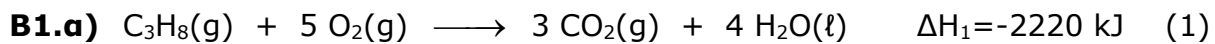

ΘΕΜΑ Α**A1. α****A2. δ****A3. δ****A4. β****A5. γ****ΘΕΜΑ Β**

Η αντίδραση καύσης του C_3H_8 είναι εξώθερμη ($\Delta H < 0$), δηλαδή η ενθαλπία των προϊόντων είναι μικρότερη αυτής των αντιδρώντων.

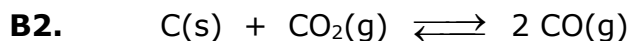
Το σύστημα ξεκινάει και στις δύο αντιδράσεις από την ίδια αρχική κατάσταση [$1 \text{ mol } C_3H_8(g)$ και $5 \text{ mol } O_2(g)$]. Εφόσον, λοιπόν, είναι $|\Delta H_1| > |\Delta H_2|$, συμπεραίνουμε ότι η τελική κατάσταση στην αντίδραση (1) έχει χαμηλότερο ενεργειακό περιεχόμενο από την τελική κατάσταση στην αντίδραση (2).

Δηλαδή, τα $4 \text{ mol } H_2O$ στην αντίδραση (2) έχουν υψηλότερο ενεργειακό περιεχόμενο από τα 4 mol υγρού νερού στην αντίδραση (1), επομένως το H_2O στην (2) είναι σε αέρια κατάσταση (υδρατμοί).

β) Ισχύει $\Delta H_1 = \Sigma \Delta H_f(\text{προϊόντων}) - \Sigma \Delta H_f(\text{αντιδρώντων})$, δηλαδή:

$$\Delta H_1 = 3 \cdot \Delta H_f[CO_2(g)] + 4 \cdot \Delta H_f[H_2O(l)] - \Delta H_f[C_3H_8(g)]$$

Αντικαθιστώντας, προκύπτει: $-2220 = 3 \cdot (-395) + 4 \cdot (-285) - \Delta H_f[C_3H_8(g)]$
και τελικά $\Delta H_f[C_3H_8(g)] = -105 \text{ kJ/mol}$.

α) i. Η προσθήκη μικρής ποσότητας στερεού C , χωρίς μεταβολή όγκου και θερμοκρασίας, δεν επηρεάζει τη θέση της $X.I.$ Επομένως, η συγκέντρωση του CO δεν θα μεταβληθεί.

ii. Με την προσθήκη ποσότητας αερίου CO_2 , χωρίς μεταβολή όγκου και θερμοκρασίας, αυξάνεται η συγκέντρωση $[CO_2]$. Έτσι, σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier, η $X.I.$ θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά, ώστε να μειωθεί η $[CO_2]$. Επομένως, θα αυξηθεί η ποσότητα του CO , άρα και η συγκέντρωση $[CO]$, αφού ο όγκος είναι σταθερός.

iii. Με την αύξηση του όγκου του δοχείου, πρακτικά μειώνουμε την πίεση, οπότε, σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier, η ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά, ώστε να αυξηθούν τα συνολικά mol των αερίων, άρα και η πίεση. Αυτό θα έχει ως συνέπεια την αύξηση της ποσότητας (mol) του CO και τη μείωση της ποσότητας (mol) του CO_2 .

Η συγκέντρωση του CO υπολογίζεται από τον τύπο: $[CO] = \frac{n_{CO}}{V}$

Στη συγκεκριμένη διαταραχή, η ποσότητα του CO αυξήθηκε, όμως έχει αυξηθεί και ο όγκος του δοχείου. Εφόσον, λοιπόν, δεν έχουμε αριθμητικά δεδομένα, δεν μπορούμε να βγάλουμε συμπέρασμα για το πρόσημο της μεταβολής της $[CO]$.

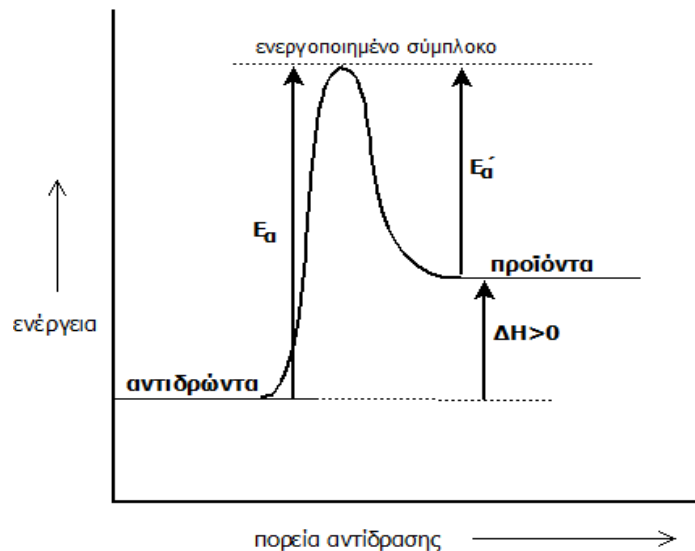
Μπορούμε όμως να βγάλουμε συμπέρασμα για τη συγκέντρωση $[CO_2] = \frac{n_{CO_2}}{V}$.

Συγκεκριμένα, εφόσον η ποσότητα του CO_2 μειώθηκε και ο όγκος του δοχείου έχει αυξηθεί, οπωσδήποτε στη νέα ισορροπία η $[CO_2]$ θα είναι μικρότερη από την αρχική ισορροπία.

Είναι $K_c = \frac{[CO]^2}{CO_2}$ =σταθερή, εφόσον η θερμοκρασία δεν μεταβλήθηκε. Επομένως, αφού η $[CO_2]$ είναι μειωμένη σε σχέση με την αρχική ισορροπία, συμπεραίνουμε ότι και η $[CO]$ τελικά μειώθηκε.

β) Εφόσον η E_a είναι μεγαλύτερη της E_a' , από το διάγραμμα «ενέργεια - πορεία αντίδρασης» προκύπτει ότι η αντίδραση προς τα δεξιά είναι ενδόθερμη.

Η αύξηση της θερμοκρασίας ευνοεί, σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier, την ενδόθερμη κατεύθυνση της αντίδρασης. Επομένως, με την αύξηση της θερμοκρασίας η χημική ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά.

B3. (!!! Λυμένη Εφαρμογή, ΒΕΔ σελ. 174,175)

Η φθίνουσα καμπύλη (1) αντιστοιχεί σε αντιδρών, του οποίου η συγκέντρωση μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, ενώ η αύξουσα καμπύλη (2) αντιστοιχεί σε προϊόν, του οποίου η συγκέντρωση αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου. Από το διάγραμμα προκύπτει ότι στο χρονικό διάστημα $0-t_{ολ}$ η $\Delta c_{(1)} = 0,2 - 0,8 = -0,6 \text{ M}$ ενώ

η $\Delta c_{(2)} = 0,4 \text{ M}$, δηλαδή το πηλίκιο $\left| \frac{\Delta c_{(1)}}{\Delta c_{(2)}} \right| = \frac{3}{2}$.

Όμως, οι μεταβολές των συγκεντρώσεων είναι ανάλογες με τους στοιχειομετρικούς συντελεστές των σωμάτων στη χημική εξίσωση που περιγράφει την αντίδραση. Τα 2 συστατικά της αντίδρασης, ένα αντιδρών και ένα προϊόν, που έχουν αυτή τη στοιχειομετρική αναλογία, είναι, όπως φαίνεται από την εξίσωση,

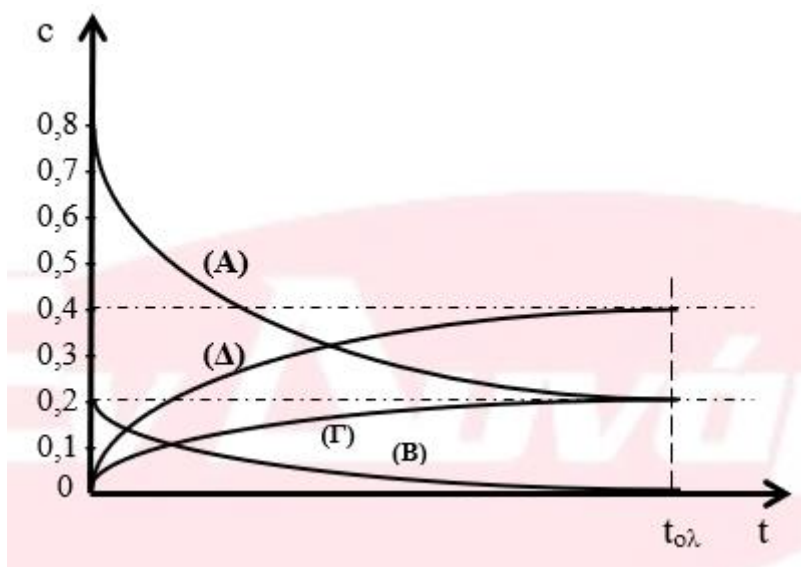
το αντιδρών A και το προϊόν Δ: $\left| \frac{\Delta c_A}{\Delta c_\Delta} \right| = \frac{3}{2}$

Επομένως, η καμπύλη (1) αντιστοιχεί στο αντιδρών A και η καμπύλη (2) στο προϊόν Δ.

Εφόσον η αντίδραση είναι μονόδρομη, ένα τουλάχιστον απ' τα αντιδρώντα εξαντλείται. Αφού, λοιπόν, το A περισσεύει (τελική $c_A = 0,2 \text{ M}$) το B πρέπει να αντιδρά πλήρως. Δηλαδή:

	3 A(g)	$+ \text{ B(g)}$	$\rightarrow$	$\Gamma(\text{g})$	$+ 2 \Delta(\text{g})$
Αρχικά (M)	0,8	0,2		-	-
Μεταβολή (M)	-0,6	-0,2		+0,2	+0,4
Τελικά (M)	0,2	-		0,2	0,4

Το διάγραμμα με τις μεταβολές c-t όλων των συστατικών της αντίδρασης:

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Τα συνολικά mol των συστατικών του μίγματος είναι $n=0,4$ mol.

Αφού το μίγμα είναι ισομοριακό: $n_X=n_\Psi=0,2$ mol

Περιέχει δηλαδή $0,2$ mol C_nH_{2n-2} (X) και $0,2$ mol $C_\kappa H_{2\kappa}$ (Ψ), με $n, \kappa \geq 2$

Είναι $m_{ολ}=16,4$ g, άρα $0,2 \cdot (14n-2) + 0,2 \cdot 14\kappa = 16,4$ ή $n+\kappa=6$.

Το αλκίνιο που με προσθήκη νερού δίνει μοναδικό προϊόν αλδεΰδη είναι το αιθίνιο, δηλαδή $n=2$, οπότε $\kappa=4$.

Το αλκένιο Ψ έχει Μ.Τ. C_4H_8 . Εφόσον με προσθήκη νερού δίνει μοναδικό προϊόν, συμπεραίνουμε ότι είναι συμμετρικό, επομένως είναι το 2-βουτένιο.

Οι ζητούμενοι Σ.Τ. είναι X: $CH \equiv CH$

Ψ: $CH_3CH=CHCH_3$

Ω: CH_3CHO

Φ: $CH_3CH(OH)CH_2CH_3$

Γ2.α) A: $CH_2=CHCH_2CH_2CH=CH_2$

B: $CH_3CH(OH)CH_2CH_2CH(OH)CH_3$

Γ: $CH_3CH=CH-CH=CHCH_3$

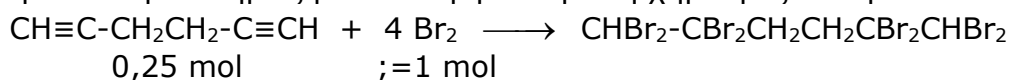
Δ: $CH_2BrCHBrCH_2CH_2CHBrCH_2Br$

E: $CH \equiv C-CH_2CH_2-C \equiv CH$

β) Διάλυμα Br_2 : σε 100 mL διαλύματος περιέχονται 40 g Br_2

σε 400 mL διαλύματος περιέχονται ;=160 g ή 1 mol Br_2
($M_r=160$)

Η ένωση E αντιδρά πλήρως με Br_2 σύμφωνα με τη χημική εξίσωση:

Δηλαδή τα 0,25 mol της ένωσης E αντιδρούν πλήρως με 1 mol Br_2 .

Επομένως, αντιδρά όλη η ποσότητα του Br_2 που περιέχεται στο διάλυμα, με συνέπεια το διάλυμα να αποχρωματίζεται πλήρως.

Γ3. (!!! Λυμένη Εφαρμογή, ΒΕΔ σελ. 217)

α) Όταν μια αντίδραση είναι πολύπλοκη, δηλαδή πραγματοποιείται σε περισσότερα από ένα στάδια, η ταχύτητά της καθορίζεται από το βραδύτερο στάδιο. Το βραδύτερο στάδιο της αντίδρασης (I) είναι το 1^ο, επομένως ο νόμος ταχύτητας της συνολικής αντίδρασης είναι ο νόμος ταχύτητας του 1^{ου} σταδίου της (που είναι απλή αντίδραση): $u = k[\text{NO}]^2[\text{H}_2]$

β) Οι αρχικές συγκεντρώσεις των NO και H₂ είναι αντίστοιχα:

$$[\text{NO}]_{\text{αρχ}} = \frac{0,4 \text{ mol}}{2 \text{ L}} = 0,2 \text{ M} \quad \text{και} \quad [\text{H}_2]_{\text{αρχ}} = \frac{0,3 \text{ mol}}{2 \text{ L}} = 0,15 \text{ M}$$

Είναι $u = -\frac{\Delta[\text{NO}]}{2 \cdot \Delta t}$, οπότε η μεταβολή της [NO] σε κάποιο χρονικό διάστημα Δt υπολογίζεται από τη σχέση: $\Delta[\text{NO}] = -2 \cdot u \cdot \Delta t$

Για τα πρώτα 10 s θα είναι λοιπόν: $\Delta[\text{NO}] = -2 \cdot 5 \cdot 10^{-3} \frac{\text{mol}}{\text{L} \cdot \text{s}} \cdot 10 \text{ s} = -0,1 \text{ M}$

Η ποσοτική εξέλιξη της αντίδρασης στα πρώτα 10 s περιγράφεται στον πίνακα:

	2 NO(g)	+ 2 H ₂ (g)	→	N ₂ (g)	+ 2 H ₂ O(g)	
t=0	0,2	0,15		-	-	} M
Μεταβολή	-0,1	-0,1		+0,05	+0,1	
t=10 s	0,1	0,05		0,05	0,1	

i. Οι συγκεντρώσεις των 4 ουσιών τη χρονική στιγμή t=10 s είναι:

$$[\text{NO}] = 0,1 \text{ M}, \quad [\text{H}_2] = 0,05 \text{ M}, \quad [\text{N}_2] = 0,05 \text{ M} \quad \text{και} \quad [\text{H}_2\text{O}] = 0,1 \text{ M}$$

ii. Η ταχύτητα της αντίδρασης τη χρονική στιγμή t=10 s θα υπολογιστεί από τον νόμο της ταχύτητας $u = k[\text{NO}]^2[\text{H}_2]$, αν αντικαταστήσουμε $[\text{NO}] = 0,1 \text{ M}$ και $[\text{H}_2] = 0,05 \text{ M}$:

$$u = 4 \text{ L}^2 \text{ mol}^{-2} \text{ s}^{-1} \cdot (0,1 \text{ mol L}^{-1})^2 \cdot 0,05 \text{ mol L}^{-1} \quad \text{ή} \quad u = 0,002 \text{ mol L}^{-1} \text{ s}^{-1}$$

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.α) Αντιδρούν $0,6 \cdot 5 = 3 \text{ mol N}_2$, οπότε:

	N ₂ (g)	+ 3 H ₂ (g)	↔	2 NH ₃ (g)	
Αρχικά	5	12		-	} mol
Μεταβολή	-3	-9		+6	
Χ.Ι.	2	3		6	

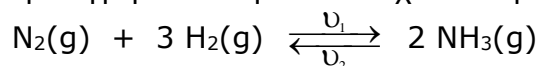
Το N₂ βρίσκεται σε περίσσεια, επομένως η απόδοση $\alpha = \alpha_{\text{H}_2} = \frac{9}{12} = 0,75$ ή 75%.

Στη Χ.Ι. (V=3 L): $[\text{N}_2] = \frac{2}{3} \text{ M}$, $[\text{H}_2] = 1 \text{ M}$ και $[\text{NH}_3] = 2 \text{ M}$

$$\text{Άρα, η } K_c = \frac{[\text{NH}_3]^2}{[\text{N}_2][\text{H}_2]^3} = \frac{2^2}{\frac{2}{3} \cdot 1^3} = 6$$

β) Δίνεται $\Delta H_f(\text{NH}_3) = -90 \text{ kJ/mol}$, δηλαδή όταν σχηματίζεται 1 mol NH₃ εκλύονται 90 kJ. Στο πείραμα που περιγράφεται, σχηματίστηκαν 6 mol NH₃, επομένως εκλύθηκαν $6 \cdot 90 = 540 \text{ kJ}$.

γ) Έστω t_1 η χρονική στιγμή κατά την οποία έχουν παραχθεί 4 mol NH_3 :

Αρχικά	5	12	-	}	mol	$V=3 \text{ L}$
Μεταβολή	-2	-6	+4			
t_1	3	6	4			

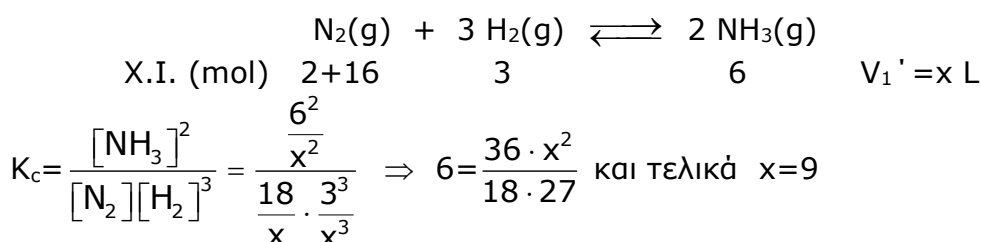
Τη χρονική στιγμή t_1 οι ταχύτητες u_1 και u_2 είναι αντίστοιχα:

$$u_1 = k_1 \cdot [\text{N}_2] \cdot [\text{H}_2]^3 = k_1 \cdot 1 \cdot 2^3 = 8 \cdot k_1 \quad \text{και} \quad u_2 = k_2 \cdot [\text{NH}_3]^2 = k_2 \cdot \left(\frac{4}{3}\right)^2 = \frac{16}{9} \cdot k_2$$

$$\text{Οπότε: } \frac{u_1}{u_2} = \frac{8 \cdot k_1}{\frac{16}{9} \cdot k_2} = \frac{9}{2} \cdot \frac{k_1}{k_2}$$

$$\text{Όμως, ισχύει } K_c = \frac{k_1}{k_2}, \text{ επομένως } \frac{k_1}{k_2} = 6 \text{ και τελικά } \frac{u_1}{u_2} = \frac{9}{2} \cdot 6 = 27.$$

δ) Εφόσον με την προσθήκη 16 mol N_2 στο μίγμα της ισορροπίας και την αύξηση του όγκου σε $V_1' = x \text{ L}$ δεν παρατηρείται μεταβολή, συμπεραίνουμε ότι το σύστημα παραμένει σε Χ.Ι.:

ε) ΣΩΣΤΟ το (γ)

Οι αρχικές συγκεντρώσεις είναι: $[\text{N}_2]=1 \text{ M}$, $[\text{H}_2]=1 \text{ M}$ και $[\text{NH}_3]=6 \text{ M}$

$$Q_c = \frac{[\text{NH}_3]^2}{[\text{N}_2][\text{H}_2]^3} = \frac{6^2}{1 \cdot 1^3} = 36 > K_c, \text{ επομένως θα πραγματοποιηθεί αντίδραση προς τα}$$

αριστερά, ώστε να μειωθεί η τιμή του πηλίκου Q_c και να γίνει $Q_c = K_c = 6$.

Αυτό σημαίνει ότι αρχικά $u_2 > u_1$, με τη u_2 να μειώνεται και τη u_1 να αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου μέχρι να εξισωθούν: $u_1 = u_2$ στη Χ.Ι.

Επίσης, για την αρχική τιμή της u_1 ισχύει $u_1 > 0$, καθώς υπάρχουν στο δοχείο ποσότητες N_2 και H_2 τη χρονική στιγμή $t=0$.

Δ2. α) ΣΩΣΤΟ το (i)   **β)** ΣΩΣΤΟ το (i)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Για την ισορροπία αυτή, η σταθερά $K_c = [\text{CO}_2] = \text{σταθ.}$ ($\theta = \text{σταθ.}$)

Η πίεση στο δοχείο είναι $P = \frac{n_{\text{CO}_2} \cdot R \cdot T}{V} = [\text{CO}_2] \cdot R \cdot T = K_c \cdot R \cdot T = \text{σταθ.}$, εφόσον $T = \text{σταθ.}$

Στην αρχική ισορροπία: $K_c = [\text{CO}_2] = 0,1$ και $P = K_c \cdot R \cdot T = 0,1RT = 12,3 \text{ atm}$

Στη νέα ισορροπία, εφόσον $\theta = \text{σταθ.}$, θα είναι και πάλι $K_c = [\text{CO}_2] = 0,1$, δηλαδή η τιμή της συγκέντρωσης $[\text{CO}_2]$ θα είναι και πάλι 0,1 M.

Επίσης, η πίεση θα είναι και πάλι $P = K_c \cdot R \cdot T = 0,1RT = 12,3 \text{ atm}$, αφού T και K_c δεν μεταβλήθηκαν.